

særlig egnet i denne sag. Dels fordi den kommer alt for sent i beslutningsprocessen, dels – og navnlig – fordi § 42 kun levner nogle ganske få uger til oplysningskampagne.

I 1972 afgav professor, dr. jur. Max Jørgensen et responsum til folketingets markedsudvalg, hvorefter en folkeafstemning om Danmarks tilslutning til EF ikke ville stride mod grundloven, hvis den gennemførtes efter særlig lov (Kilde: Karsten Lehmann Sørensen: »Danmark og EF i 1970'erne« side 84).

Derfor er der intet grundlovsstridigt i det foreliggende lovforslag. Og det bør vedtages nu – kunne være vedtaget for år tilbage – fordi det under alle omstændigheder er aldeles uanstændigt af folketinget at blive ved med at udskyde og udskyde afgørelsen af denne supervigtige sag, blot fordi den falder lidt ubekvent ind i nogles partitaktikegoistiske cirkler. Sagligt er der, efter at verden har haft et væld af atomkraftværker i over 20 år, ikke uafklarede problemer af sådan størrelsesorden, at der er fornuft i yderligere udsættelse af afgørelsen.

Pernittengrynformalister har gjort det til en væsentlig sag, om folkeafstemningen skal være vejledende eller afgørende. Det er imidlertid et skinproblem. Formelt er den vejledende, men reelt er den naturligvis i et demokrati afgørende.

For hundrede år siden var Danmark et klassedelt samfund. Bonden, fabrikarbejderen, akademikeren og godsejeren levede i hver sin verden med hver sin holdning til tidens problemer. Det offentlige befattede sig kun med et fåtal af livets områder. Ikke mærkeligt, at man derfor inden for hver af klasserne for sig kunne opnå nogenlunde ensartede stillingtagender til de folketingspolitiske stridsspørgsmål.

De naturlige forudsætninger var til stede for firepartisystemet: venstre, socialdemokratiet, de radikale og højre.

Kårene er totalt anderledes i nu- og fremtidens Danmark. Oplysningen og fritidstimerne er vokset enormt. Herved har den enkelte fået mulighed for at danne sig sine standpunkter som individ og ikke blot som medlem af en professionsbestemt samfundsklasse. Mens vore oldeforældres samfund bød på måske tyve store indenrigspolitiske emner, hvor synspunktlinjerne løb så nogenlunde parallelt, skal folketingsvælgerne nu om dage holde sammen på tusinde spørgs-

mål, hvor standsfællers opfattelser løber på kryds og tværs af hinanden: Roskilde universitet, Storebæltsbro, EF, lystbådeafgift, børnetilskud, Grønland, hastighedsgrænser, parcelhusbeskatning, NATO, portotakster, Israel, folkepension, dobbeltadministration, biblioteksgebyrer, Bent Haller-bøger, nulskatteydere, sociale boligselskaber, skolestyrelseslov, fri abort, fremmedarbejdere, atomkraftværker, værftsstøtte, narkomaner, EDB-tavshedspligt, politiets adfærd osv. osv.

Stillede man alle disse problemer op på en tredobbelt Davidsen-smørrebrødseddell, var der næppe to ud af vore 3,6 millioner vælgere, som ville tilkendegive ens standpunkter til alle de tusinde spørgsmål.

For os, der tror på, at folkestyret er den rette styreform i et samfund som nutidens danske, bliver den første konklusion af denne ændrede tingenes tilstand, at tanken om det repræsentative demokrati ikke mere har samme styrke som i det 19. århundrede. Folketingsmanden, der måske er valgt, fordi hans skattepolitiske syn svarer til vælgernes, må ydmygt erkende, at han ikke nødvendigvis mener det samme som sine vælgere på andre områder.

Folkeafstemninger – det direkte demokrati – bør derfor tildeles en langt mere fremskudt plads i systemet, end vi hidtil har kendt til. Lykkeligvis er de tekniske forudsætninger herfor store i vor tid. Den fornødne alsidige orientering til vælgerne sker let over fjernsyn og radio. Når afstemninger er blevet hyppige, vil deres tekniske gennemførelse blive klaret ved at installere EDB-terminaler på posthuse, banegårde og lignende steder, hvor vælgerne kan indfinde sig og trykke på ja eller nej-knappen inden for de ti dage, som nok normalt vil være en passende afstemningsperiode.

Lægges de store beslutninger ud til folkeafstemningsafgørelse, vil der alligevel stadig være snesevis af mindre spørgsmål, som folketinget skal tage stilling til hver eneste dag.

Til hverdag kører danske medier jo bare derudad på personpopsager. Men når folkeafstemninger stunder til, tvinges de til at blive sagligt dybtgående, fordi de fleste danskere vil have ordentlig besked om det emne, de skal afgøre ved deres stemmeafgivning.

Den forestående økonomiske kollaps for den offentlige sektor, som i første omgang vil ramme kommunerne, opfordrer ikke til flere